

Asia C-303/07

Aberdeen Property Fininvest Alpha Oy:n vireille panema asia

(korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Sijoittautumisvapaus – Direktiivi 90/435/ETY – Yhteisövero – Osingonjako – Lähdevero osingoista, jotka maksetaan muille ulkomailla asuville yhteisöille kuin kyseisessä direktiivissä tarkoitetuille yhtiöille – Maassa asuville yhteisöille maksettujen osinkojen verovapaus

Tuomion tiivistelmä

Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Verolainsäädäntö – Yhteisövero – Osinkoverotus

(EY 43 ja EY 48 artikla; neuvoston direktiivin 90/435 2 artiklan a alakohta)

EY 43 ja EY 48 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa vapautetaan lähdeverosta tässä valtiossa asuvan tytäryhtiön samassa valtiossa asuvalle osakeyhtiölle jakama osinko mutta jonka nojalla lähdevero peritään vastaavasta osingosta, joka maksetaan sellaiselle emoyhtiölle, jonka yhtiömuoto on vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö (SICAV), kun tämä emoyhtiö asuu toisessa jäsenvaltiossa, sen yhtiömuotoa ei tunneta ensin mainitun valtion oikeudessa, sitä ei mainita eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annetun direktiivin 90/435, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2003/123, 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen yhtiöiden luettelossa ja se on kyseisen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vapautettu tuloverosta.

Tällainen osinkojen erilainen verokohtelu emoyhtiöiden välillä niiden kotipaikan perusteella muodostaa nimittäin EY 43 ja EY 48 artiklassa lähtökohtaisesti kielletyn sijoittautumisvapauden rajoituksen sikäli kuin se tekee sijoittautumisvapauden käyttämisen vähemmän houkuttelevaksi muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille, jotka saattavat tämän johdosta luopua tytäryhtiön hankinnasta, perustamisesta tai ylläpitämisestä jäsenvaltiossa, joka toteuttaa kyseisen erilaisen kohtelun.

Sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säättänyt välttääkseen maassa asuvan yhtiön jakamien voittojen ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai vähentääkseen niitä, maassa asuvien osinkoa saavien osakkeenomistajien tilanne ei kyllä välttämättä ole vastaavanlainen kuin toisessa jäsenvaltiossa asuvien osinkoa saavien osakkeenomistajien tilanne. Mikäli jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säättää, että maassa asuvien osakkeenomistajien lisäksi myös ulkomailla asuvat osakkeenomistajat ovat velvollisia maksamaan tuloveroa osingoista, joita he saavat maassa asuvalta yhtiöltä, mainittujen ulkomailla asuvien osakkeenomistajien tilanne muistuttaa maassa asuvien osakkeenomistajien tilannetta. On siis niin, että kun jäsenvaltio on päättänyt olla soveltamatta maassa asuviin emoyhtiöihin maassa asuvan tytäryhtiön jakaman voiton ketjuverotusta, sen on ulotettava tämä toimenpide koskemaan ulkomailla asuvia vastaavassa tilanteessa olevia emoyhtiöitä, koska vastaavanlainen, kyseisiin ulkomailla asuviin yhtiöihin kohdistuva verotus aiheutuu sen verotusvallan käytöstä näihin ulkomailla asuviin yhtiöihin.

Se, että kansallisessa oikeudessa ei tunneta yhtiöitä, joilla olisi sama yhtiömuoto kuin toisessa jäsenvaltiossa asuvalle SICAV-yhtiöllä, ei voi sellaisenaan oikeuttaa eriytettyä kohtelua, koska

tämä poistaisi sijoittautumisvapaudelta sen tehokkaan vaikutuksen, kun otetaan huomioon, että jäsenvaltioiden yhtiöoikeutta ei ole täysin yhdenmukaistettu Euroopan yhteisössä. Lisäksi se, että SICAV-yhtiön tuloja ei veroteta sen asuinjäsenvaltiossa, ei aiheuta SICAV-yhtiön ja maassa asuvan osakeyhtiön välille sellaista eroa, joka oikeuttaisi eriytetyn kohtelun näiden kahdentyyppisten yhtiöiden saamien osinkojen lähdeverotuksessa, kun osinkoa jakavan yhtiön jäsenvaltio on päättänyt olla käyttämättä verotusvaltaansa tällaisiin tuloihin silloin, kun niitä saavat maassa asuvat yhteisöt. Argumentti, jossa katsotaan, että koska jäsenvaltio ei verota SICAV-yhtiön tuloja, ketjuverotus ei kohdistu tähän yhtiöön vaan sen osakkaisiin, ja ketjuverotus on estettävä jäsenvaltiossa, jossa nämä osakkaat asuvat, ei myöskään ole merkityksellinen, kun ketjuverotuksen luo kyseinen jäsenvaltio säätämällä lähdeveron pidätettäväksi tuloista, jotka jo on verotettu osinkoa jakavan yhteisön verotuksessa, ja tällaisen ketjuverotuksen kyseinen jäsenvaltio on päättänyt estää maassa asuville yhteisöille jaetun osingon osalta. Ulkomaisen SICAV-yhtiön ja kansallisen oikeuden mukaan perustetun osakeyhtiön väliset erot eivät siis riitä luomaan objektiivista eroa saadun osingon lähdeverovapauden kannalta.

Tällaista verojärjestelmää ei voida perustella veronkierron estämiseen liittyvillä syillä, koska sen erityisenä tavoitteena ei ole estää puhtaasti keinotekoisia järjestelyjä, joilla ei ole taloudellista todellisuuspohjaa ja jotka on luotu vain sen veron kiertämiseksi, joka olisi normaalisti maksettava asianomaisen jäsenvaltion alueella harjoitetusta toiminnasta syntyneistä voitoista. Verotusvallan tasapainoista jakautumista koskevasta argumentista puolestaan on muistutettava, että kun jäsenvaltio on päättänyt jättää verottamatta alueelleen sijoittautuneita osinkoa saavia yhtiöitä tämäntyyppisten tulojen osalta, se ei voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä perustellakseen muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneiden osinkoa saavien yhtiöiden verotuksen. Sijoittautumisvapauden rajoitusta, jonka kyseessä oleva säännöstö aiheuttaa, ei voida myöskään oikeuttaa tarpeella turvata verojärjestelmän johdonmukaisuus. Koska nimittäin osinkojen lähdeverovapaus ei edellytä, että osakeyhtiön olisi jaettava edelleen saamansa osingot ja että niiden verottamisella kyseisen yhtiön osakkaiden verotuksessa olisi voitava kompensoida lähdeverovapaus, kyseisten osinkojen lähdeverovapaudella ei ole välitöntä yhteyttä näiden osinkojen verottamiseen osakeyhtiön osakkaiden tuloina.

(ks. 41–44, 50, 51, 54–56, 65–67 ja 73–76 kohta sekä tuomiolauselman)

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

18 päivänä kesäkuuta 2009 (*)

Sijoittautumisvapaus – Direktiivi 90/435/ETY – Yhteisövero – Osingonjako – Lähdevero osingoista, jotka maksetaan muille ulkomailla asuville yhteisöille kuin kyseisessä direktiivissä tarkoitetuille yhtiöille – Maassa asuville yhteisöille maksettujen osinkojen verovapaus

Asiassa C-303/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka korkein hallinto-oikeus (Suomi) on esittänyt 27.6.2007 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.6.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

Aberdeen Property Fininvest Alpha Oy,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits (esittelevä tuomari) ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.11.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Aberdeen Property Fininvest Alpha Oy, edustajinaan oikeustieteen kandidaatti J. Laaksonen ja kauppatieteiden maisteri M. Virolainen,
- Suomen hallitus, asiamiehenään J. Himmanen,
- Kyproksen hallitus, asiamiehenään E. Neofitou,
- Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, jota avustaa avvocato dello Stato P. Gentili,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja I. Koskinen,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen, on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 43, EY 48, EY 56 ja EY 58 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jonka on korkeimmassa hallinto-oikeudessa pannut vireille Suomen oikeuden mukaan perustettu yhtiö Aberdeen Property Fininvest Alpha Oy (jäljempänä Alpha) lähdeveron pidättämisestä osingoista, jotka jaetaan Aberdeen Property Nordic Fund I SICAV:lle (jäljempänä Nordic Fund SICAV), joka on Luxemburgin oikeuden mukaan perustettu Luxemburgissa asuva vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö (SICAV).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/435/ETY (EYVL L 225, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2003 annetulla neuvoston direktiivillä 2003/123/EY (EUVL 2004, L 7, s. 41; jäljempänä direktiivi 90/435), 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. – – direktiivissä [90/435] 'jäsenvaltiossa sijaitsevalla yhtiöllä' tarkoitetaan yhtiötä:

a) jolla on jokin liitteessä luetelluista yhtiömuodoista;

– –

c) joka lisäksi on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan jotakin seuraavista veroista:

– –

– impôt sur le revenu des collectivités Luxemburgissa,

– –

– yhteisöjen tulovero / inkomstskatten för samfund Suomessa,

– –"

4 Direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että tätä direktiiviä sovellettaessa emoyhtiön asema annetaan ainakin jokaiselle jäsenvaltion yhtiölle, joka täyttää kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetyt edellytykset ja jolla on vähintään 20 prosentin osuus toisen jäsenvaltion yhtiön, joka täyttää samat edellytykset, pääomasta. Saman 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannen ja neljännen alakohdan mukaan tämä vähimmäisosuus on 15 prosenttia 1.1.2007 alkaen ja 10 prosenttia 1.1.2009 alkaen.

5 Mainitun direktiivin 5 artiklan mukaan tytäryhtiön emoyhtiölleen jakama voitto on vapautettava lähdeverosta.

6 Direktiivin 90/435 liitteessä olevien i ja m kohdan sanamuoto on seuraava:

"i) Luxemburgin lainsäädännön mukaiset 'société anonyme', 'société en commandite par actions', 'société à responsabilité limitée', 'société cooperative', 'société coopérative organisée comme une société anonyme', 'association d'assurances mutuelles', 'association d'épargne-pension', 'entreprise de nature commerciale, industrielle ou minière de l'État, des communes, des syndicats de communes, des établissements publics et des autres personnes morales de droit public' -nimiset yhtiöt sekä muut Luxemburgin lainsäädännön mukaiset yhtiöt, jotka ovat Luxemburgin yhtiöveron alaisia;

m) Suomen lainsäädännön mukaiset 'osakeyhtiö/aktiebolag', 'osuuskunta/andelslag', 'säästöpankki/sparbank' ja 'vakuutusyhtiö/försäkringsbolag' -nimiset yhtiöt."

Kansallinen säännöstö

7 Tuloverolain (1535/1992), joka on annettu 30.12.1992, 3 §:ssä säädetään, että "yhteisöllä" tarkoitetaan tässä laissa muun muassa osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankkia ja sijoitusrahastoa sekä tässä pykälässä tarkoitettuihin yhteisöihin verrattavaa muuta oikeushenkilöä tai erityiseen tarkoitukseen varattua varallisuuskokonaisuutta.

8 Tuloverolain 9 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Velvollinen suorittamaan veroa tulon perusteella on

--

2) henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö täältä saamastaan tulosta (rajoitettu verovelvollisuus).”

9 Tuloverolain 10 §:n 6 momentin mukaan Suomesta saatua tuloa on osinko, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä.

10 Elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968 annetun lain (360/1968), jossa säännellään Suomessa asuvien osakeyhtiöiden saaman osingon verotusta, 6 a §:ssä, sellaisena kuin se on tähän lakiin lisättynä 30.7.2004 annetulla lailla, säädetään seuraavaa:

”Yhteisön saama osinko ei ole veronalaista tuloa. Osingosta on kuitenkin 2 momentissa säädetyn poikkeuksin veronalaista tuloa 75 prosenttia ja verovapaata tuloa 25 prosenttia, jos

1) osinko on saatu sijoitusomaisuuteen kuuluvista osakkeista, eikä osinkoa jakava yhteisö ole ulkomainen – – direktiivin [90/435] 2 artiklassa tarkoitettu yhteisö, jonka osakepääomasta osingonsaaja omistaa osinkoa jaettaessa välittömästi vähintään kymmenen prosenttia,

2) osingon jakava yhteisö on muu kuin kotimainen tai 1 kohdassa tarkoitettu Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuva yhteisö, tai

3) osinkoa jakava yhteisö on tuloverolain 33 a §:n 2 momentissa tarkoitettu julkisesti noteerattu yhtiö ja osingonsaaja on muu yhteisö kuin julkisesti noteerattu yhtiö, joka ei omista osinkoa jaettaessa välittömästi vähintään kymmentä prosenttia osinkoa jakavan yhtiön osakepääomasta.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osingon jakavan ulkomaisen yhteisön asuinvaltion ja Suomen [tasavallan] välillä ei ole verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta, jota sovelletaan yhteisön jakamaan osinkoon, yhteisön jakama osinko on kokonaan veronalaista tuloa.

--”

11 Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 11.8.1978 annetun lain (627/1978) 3 §:n mukaan lähdevero on suoritettava muun muassa osingosta. Sijoitusrahaston voitto-osuudesta on vastaavasti voimassa, mitä tässä laissa säädetään osingosta.

12 Kyseisen lain 3 §:n 5 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 30.7.2004 annetussa laissa, mukaan lähdeveroa ei ole suoritettava osingosta, joka maksetaan Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvalle yhteisölle, joka välittömästi omistaa vähintään 20 prosenttia osinkoa maksavan yhtiön pääomasta, sillä edellytyksellä, että osingonsaaja on direktiivin 90/435 2 artiklassa tarkoitettu yhtiö.

13 Osingosta, jota 3 §:n 5 momentissa säädetty poikkeus ei koske, peritään lähdevero, jonka määrä vahvistetaan osingonsaajan asuinvaltion ja Suomen tasavallan välisessä verosopimuksessa, ja verosopimuksettomassa tilanteessa osingosta peritään 28 prosentin suuruinen lähdevero, joka lasketaan osingon bruttomäärästä.

Sopimus kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi

14 Tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi 1.3.1982 tehdyssä Suomen ja Luxemburgin välisessä sopimuksessa (SopS 18/1983), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (jäljempänä verosopimus), ei ole Luxemburgin lainsäädännön mukaisia

SICAV-yhtiöitä koskevia erityisiä määräyksiä, mutta korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön mukaan tällaista yhtiötä pidetään kyseisen verosopimuksen kannalta Luxemburgissa asuvana henkilönä.

15 Verosopimuksen 10 artiklan mukaan osingosta, jonka sopimusvaltiossa asuva yhtiö maksaa toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle, voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa. Osingosta voidaan verottaa myös siinä sopimusvaltiossa, jossa asuva osingon maksava yhtiö on, tämän valtion lainsäädännön mukaan, mutta jos saaja on osinkoetuuden omistaja, vero ei saa olla suurempi kuin 5 prosenttia osingon kokonaismäärästä, jos osinkoetuuden omistaja on yhtiö, joka välittömästi tai välillisesti hallitsee vähintään 25:tä prosenttia osingon maksavan yhtiön pääomasta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

16 Alpha haki keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisua niiden osinkojen verotuksesta, jotka tämä yhtiö maksaisi Nordic Fund SICAV:lle, jonka kokonaan omistama tytäryhtiö Alphasta on tarkoitus tulla, kuten kyseisestä ennakkoratkaisuhakemuksesta ilmenee. Aberdeen Property Investors Luxemburg SA -yhtiön, joka on osa Aberdeen Property Investors -konsernia, on tarkoitus vastata Nordic Fund SICAV:n hallinnoinnista.

17 Nordic Fund SICAV:n osakkeita on tarkoitus tarjota ensisijaisesti institutionaalisille sijoittajille, kuten saksalaisille vakuutusyhtiöille ja eläkerahastoille. Tarkoituksena on, että Nordic Fund SICAV sijoittaa kiinteistöihin Suomessa Alphan kautta ja että tämä puolestaan hankkii kiinteistöyhtiöiden osakkeita sekä mahdollisesti myös kiinteistöjä suoraan omistukseensa.

18 Alpha kysyi keskusverolautakunnalta, olisiko se velvollinen pidättämään lähdeveroa Nordic Fund SICAV:lle maksamastaan osingosta, kun otetaan huomioon EY 43 ja EY 56 artikla sekä se, että SICAV-yhtiön kaltaiselle kiinteistösijoitustoimintaa harjoittavalle suomalaiselle osakeyhtiölle tai muulle vastaavalle Suomessa asuvalle yhteisölle maksettu osinko ei olisi Suomen lainsäädännön nojalla veronalaista tuloa eikä siitä myöskään pidätettäisi lähdeveroa.

19 Keskusverolautakunta lausui 25.1.2006 tekemässään päätöksessä nro 2/2006 ennakkoratkaisuna noudatettavaksi lähdeveron perinnässä vuosina 2005 ja 2006, että Alphan on pidätettävä Nordic Fund SICAV:lle maksamastaan osingosta lähdevero.

20 Keskusverolautakunta totesi yhtäältä, että koska SICAV-yhtiöitä ei mainita direktiivin 90/435 liitteen luettelossa eivätkä ne maksa asuinvaltiossaan tuloveroa, Nordic Fund SICAV:tä ei voida pitää tässä direktiivissä tarkoitettuna yhtiönä, eikä sille maksettu osinko siis ole vapaata lähdeverosta.

21 Keskusverolautakunta katsoi toisaalta, että vaikka Nordic Fund SICAV on verrattavissa suomalaiseen osakeyhtiöön, näiden yhtiöiden välillä on useita eroja. Ne nimittäin eroavat toisistaan ensinnäkin siten, että suomalaisen osakeyhtiön osakepääoma on sidottu eikä sitä yhtiön toiminnan aikana saa maksaa takaisin osakkaille. Tällaiset yhtiöt eroavat toisistaan toiseksi siten, että suomalainen osakeyhtiö on asuinvaltiossaan verovelvollinen tuloistaan, ja kolmanneksi siten, että suomalainen osakeyhtiö on direktiivissä 90/435 tarkoitettu yhtiö. Tällaiset yhtiöt eivät siis ole yhteisön oikeudessa tarkoitettulla tavalla vertailukelpoisia.

22 Alpha on valittanut keskusverolautakunnan päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan siinä vireillä olevan asian ratkaiseminen edellyttää yhteisön oikeuden tulkintaa, joten se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”Onko [EY 43 ja EY 48 artiklaa] sekä [EY 56 ja EY 58 artiklaa] tulkittava siten, että niiden

turvaamien perusvapauksien toteutumiseksi Suomen lainsäädännön mukainen osakeyhtiö tai sijoitusrahasto ja Luxemburgin lainsäädännön mukainen SICAV-yhtiö on katsottava vertailukelpoisiksi siitä huolimatta, että aivan SICAV-yhtiötä vastaavaa yhtiömuotoa ei tunneta Suomen lainsäädännössä, kun samalla otetaan huomioon, että SICAV-yhtiötä, joka on Luxemburgin lainsäädännön mukainen yhtiö, ei mainita direktiivin [90/435] 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen yhtiöiden luettelossa, jonka viimeksi mainitun direktiivin mukainen Suomen asiassa sovellettava lähdeverosäännöstö on, sekä samalla vielä se, että SICAV-yhtiö on Luxemburgin sisäisen verolainsäädännön mukaan verovapaa tuloverotuksessa? Onko näin ollen mainittujen [EY:n] perustamissopimuksen artiklojen vastaista, että Luxemburgissa asuvaa SICAV-yhtiötä osingonsaajana ei ole vapautettu Suomessa osingosta perittävästä lähdeverosta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään pääasiallisesti, ovatko EY 43, EY 48, EY 56 ja EY 58 artikla esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa vapautetaan lähdeverosta tässä valtiossa asuvan tytäryhtiön samassa valtiossa asuvalle osakeyhtiölle tai sijoitusrahastolle jakama osinko mutta jonka nojalla lähdevero peritään vastaavasta osingosta, joka maksetaan SICAV-muotoiselle emoyhtiölle, kun tämä yhtiö asuu toisessa jäsenvaltiossa, sen yhtiömuotoa ei tunneta ensin mainitun valtion oikeudessa, sitä ei mainita direktiivin 90/435 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen yhtiöiden luettelossa ja se on kyseisen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vapautettu tuloverosta.

24 Aluksi on muistutettava siitä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, mutta jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaansa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta (ks. erityisesti asia C-446/03, Marks & Spencer, tuomio 13.12.2005, Kok., s. I-10837, 29 kohta; asia C-196/04, Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomio 12.9.2006, Kok., s. I-7995, 40 kohta; asia C-374/04, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11673, 36 kohta ja asia C-379/05, Amurta, tuomio 8.11.2007, Kok., s. I-9569, 16 kohta).

25 On myös todettava, että yhteisön tason yhtenäistämis- tai yhdenmukaistamistoimien puuttuessa jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta sopimuksin tai yksipuolisesti päättää verotusvaltansa jakoperusteista erityisesti kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi (asia C-336/96, Gilly, tuomio 12.5.1998, Kok., s. I-2793, 24 ja 30 kohta; asia C-307/97, Saint-Gobain ZN, tuomio 21.9.1999, Kok., s. I-6161, 57 kohta; asia C-470/04, N, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7409, 44 kohta ja em. asia Amurta, tuomion 17 kohta).

26 Direktiivin 90/435 5 artiklassa säädetään vain sen osingonjaon osalta, joka kuuluu tämän direktiivin soveltamisalaan, että jäsenvaltioiden on vapautettava lähdeverosta osingot, jotka tytäryhtiö jakaa emoyhtiölleen.

27 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, pääasiassa kyseessä oleva tilanne ei kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan, koska SICAV-yhtiö ei täytä tämän direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdassa säädettyjä edellytyksiä.

28 Yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että niiden omistusosuuksien osalta, jotka eivät kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan, jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää, onko – ja missä määrin – jaetun voiton taloudellista kaksinkertaista verotusta vältettävä, ja ottaa tässä tarkoituksessa käyttöön yksipuolisesti tai muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä sopimusten kautta järjestelyjä tämän taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi. Pelkästään tällä ei kuitenkaan mahdollisteta sitä, että jäsenvaltiot saisivat soveltaa perustamissopimuksessa taattujen liikkumisvapauksien vastaisia toimenpiteitä (ks. em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomion 54 kohta ja em. asia Amurta, tuomion

24 kohta).

29 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt kysymyksensä sekä EY 43 ja EY 48 artiklan että EY 56 ja EY 58 artiklan osalta, on tutkittava ensin, onko – ja missä määrin – pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö omiaan vaikuttamaan näissä artikloissa taattuihin vapauksiin.

Sovellettava vapaus

30 On huomattava, että kun kansallisen lainsäädännön mukaan lähdeverovapauden soveltaminen maassa asuvan yhteisön jakamaan osinkoon riippuu ensinnäkin siitä, onko osingonsaajayhteisö maassa asuva vai ulkomailla asuva yhteisö, ja toiseksi ulkomailla asuvien osingonsaajayhteisöjen osalta sen omistusosuuden suuruudesta, joka osingonsaajayhteisöllä on osinkoa jakavasta yhteisöstä, sekä osingonsaajayhteisön luokittelemisesta direktiivin 90/435 2 artiklassa tarkoitetuksi yhtiöksi, tällainen lainsäädäntö voi kuulua sekä sijoittautumisvapautta koskevan EY 43 artiklan että pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan EY 56 artiklan soveltamisalaan.

31 Lähdeverovapautta nimittäin ei voida soveltaa ulkomailla asuviin yhteisöihin, joiden omistusosuus osinkoa jakavasta yhteisöstä on alle kansallisessa lainsäädännössä säädetyn rajan, joka pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan oli 20 prosenttia pääomasta, eikä myöskään yhteisöihin, jotka eivät täytä direktiivin 90/435 2 artiklassa tarkoitetun yhtiön määritelmää, vaikka niillä olisikin kyseistä rajaa suurempi omistusosuus.

32 Kuten ennakkoratkaisupyyynnöstä ilmenee, pääasiassa on niin, että osingonsaajayhtiön on tarkoitus omistaa kaikki osinkoa jakavan yhtiön osakkeet, mutta ensin mainittua ei pidetä kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuna yhtiönä.

33 On siis todettava, että pääasian oikeudenkäynnissä on kyse pelkästään asianomaisen kansallisen lainsäädännön vaikutuksesta sellaisen maassa asuvan yhtiön tilanteeseen, joka jakaa osinkoa osakkaille, jotka omistavat siitä sellaisen osuuden, joka antaa niille selvän vaikutusvallan kyseisen yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden määrätä yhtiön toiminnasta (ks. vastaavasti asia C-446/04, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11753, 38 kohta ja asia C-284/06, *Burda*, tuomio 26.6.2008, Kok., s. I-4571, 72 kohta).

34 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan, että kun yhtiö omistaa toisesta yhtiöstä sellaisen osuuden, joka antaa sille selvän vaikutusvallan kyseisen yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden määrätä yhtiön toiminnasta, sovelletaan sijoittautumisvapautta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä (ks. erityisesti em. asia *Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas*, tuomion 31 kohta; em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 39 kohta; asia C-524/04, *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, tuomio 13.3.2007, Kok., s. I-2107, 27 kohta; asia C-231/05, *Oy AA*, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6373, 20 kohta ja em. asia *Burda*, tuomion 69 kohta).

35 Vaikka pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä olisi rajoittavia vaikutuksia pääomien vapaaseen liikkuvuuteen, tällaiset vaikutukset olisivat väistämätön seuraus mahdollisesta sijoittautumisvapauden rajoittamisesta, eivätkä ne näin ollen ole peruste sille, että kyseistä lainsäädäntöä tutkittaisiin erikseen EY 56 artiklan kannalta (ks. vastaavasti em. asia *Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas*, tuomion 33 kohta; em. asia *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, tuomion 34 kohta ja em. asia *Oy AA*, tuomion 24 kohta).

36 Esitettyihin kysymyksiin on siis vastattava pelkästään EY 43 ja EY 48 artiklan kannalta.

Sijoittautumisvapauden rajoitus

37 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että sijoittautumisvapaus, joka EY 43 artiklassa tunnustetaan jäsenvaltioiden kansalaisille ja joka sisältää oikeuden ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeuden perustaa ja johtaa yrityksiä niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia, sisältää EY 48 artiklan mukaan niiden jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettujen yhtiöiden, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan yhteisön alueella, oikeuden harjoittaa toimintaansa kyseisessä jäsenvaltiossa tytäryhtiön, sivuliikkeen tai kauppaedustajan liikkeen välityksellä (asia C-471/04, Keller Holding, tuomio 23.2.2006, Kok., s. I-2107, 29 kohta ja asia C-170/05, DenkaVit Internationaal ja DenkaVit France, tuomio 14.12.2006, Kok., s. I-11949, 20 kohta).

38 Yhtiöiden osalta on todettava, että niiden EY 48 artiklassa tarkoitettua kotipaikkaa tarvitaan, kun määritellään se yhteys, joka liittyy ne tietyn jäsenvaltion oikeusjärjestykseen, samalla tavalla kuin kansalaisuus on osoituksena luonnollisten henkilöiden yhteydestä jäsenvaltioon. Sen hyväksyminen, että sijoittautumisjäsenvaltio voisi pelkästään sillä perusteella, että jonkin yhtiön kotipaikka sijaitsee jossakin toisessa jäsenvaltiossa, vapaasti kohdella sitä eri tavalla, tekisi EY 43 artiklan sisällyksettömäksi. Sijoittautumisvapauden tarkoituksena on siten varmistaa se, että muista jäsenvaltioista tulevia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia, siten, että yhtiöiden kotipaikkaan perustuva syrjintä kielletään (ks. em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 43 kohta; em. asia *DenkaVit Internationaal ja DenkaVit France*, tuomion 22 kohta; em. asia *Burda*, tuomion 77 kohta ja asia C-282/07, *Truck Center*, tuomio 22.12.2008, 32 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

39 Tässä asiassa on riidatonta, että Suomen oikeuden mukaan perustettu Suomessa asuva osakeyhtiö tai sijoitusrahasto, joka saa osinkoa toiselta yhteisöltä, jolla myös on kotipaikka tässä jäsenvaltiossa, on lähtökohtaisesti verovapaa tästä osingosta, kun taas osingosta, jonka maassa asuva yhteisö maksaa sellaiselle ulkomailla asuvalle yhteisölle, jota ei pidetä direktiivin 90/435 2 artiklassa tarkoitettuna yhtiönä, pidätetään lähdevero.

40 Koska maassa asuvan yhteisön jakamia osinkoja on jo verotettu sen toteutuneiden voittojen verotuksessa, sellaiseen ulkomailla asuvaan osingonsaajayhteisöön, jota ei pidetä direktiivin 90/435 2 artiklassa tarkoitettuna yhtiönä, kohdistuu lähdeveron takia ketjuverotus kyseisten osinkojen osalta, kun taas tällainen ketjuverotus vältetään maassa asuvan osakeyhtiön tai sijoitusrahaston saamien osinkojen osalta.

41 Tällainen osinkojen erilainen verokohtelu emoyhtiöiden välillä niiden kotipaikan perusteella voi muodostaa EY 43 ja EY 48 artiklassa lähtökohtaisesti kielletyn sijoittautumisvapauden rajoituksen sikäli kuin se tekee sijoittautumisvapauden käyttämisen vähemmän houkuttelevaksi muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille, jotka saattavat tämän johdosta luopua tytäryhtiön hankinnasta, perustamisesta tai ylläpitämisestä jäsenvaltiossa, joka toteuttaa kyseisen erilaisen kohtelun (ks. vastaavasti em. asia *DenkaVit Internationaal ja DenkaVit France*, tuomion 29 ja 30 kohta).

42 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin jo katsonut, että sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säättänyt välttääkseen maassa asuvan yhtiön jakamien voittojen ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai vähentääkseen niitä, maassa asuvien osinkoa saavien osakkeenomistajien tilanne ei välttämättä ole vastaavanlainen kuin toisessa jäsenvaltiossa asuvien osinkoa saavien osakkeenomistajien tilanne (em. asia *DenkaVit Internationaal ja DenkaVit France*, tuomion 34 kohta ja em. asia *Amurta*, tuomion 37 kohta).

43 Mikäli jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säättää, että maassa asuvien osakkeenomistajien lisäksi myös ulkomailla asuvat osakkeenomistajat ovat velvollisia maksamaan tuloveroa osingoista, joita he saavat maassa asuvalta yhtiöltä, mainittujen ulkomailla asuvien osakkeenomistajien tilanne muistuttaa maassa asuvien osakkeenomistajien tilannetta (em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomion 68 kohta; em. asia Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomion 35 kohta ja em. asia Amurta, tuomion 38 kohta).

44 On siis niin, että kun jäsenvaltio on päättänyt olla soveltamatta maassa asuviin emoyhtiöihin maassa asuvan tytäryhtiön jakaman voiton ketjuverotusta, sen on ulotettava tämä toimenpide koskemaan ulkomailla asuvia vastaavassa tilanteessa olevia emoyhtiöitä, koska vastaavanlainen, kyseisiin ulkomailla asuviin yhtiöihin kohdistuva verotus aiheutuu sen verotusvallan käytöstä näihin ulkomailla asuviin yhtiöihin (ks. vastaavasti em. asia Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomion 37 kohta).

45 Suomen hallitus kuitenkin katsoo, että koska kansallisen lainsäädännön mukaan Suomessa ei ole mahdollista perustaa yhtiöitä, joilla olisi sama yhtiömuoto kuin Luxemburgin oikeuden mukaan perustetulla SICAV-yhtiöllä, tämä viimeksi mainittu yhtiö on yhtiömuotonsa ja verokohtelunsa perusteella objektiivisesti eri tilanteessa kuin Suomessa asuvat yhtiöt tai sijoitusrahastot.

46 Kyseinen hallitus toteaa, että toisin kuin suomalainen osakeyhtiö, SICAV-yhtiö ei ole asuinvaltiossaan tuloverovelvollinen, koska Luxemburgissa tällaista yhtiötä verotetaan vain varallisuudestaan 0,01 prosentin verokannalla, eikä sen toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle jakamasta voitosta pidetä lähdeveroa. Suomalaisten osakeyhtiöiden saamat osingot sitä vastoin ovat verovapaita vain, jotta voitaisiin estää niiden ketjuverotus osakeyhtiöiden välisessä voitonjaossa, kun taas näiden yhtiöiden muut tulot ovat veronalaisia.

47 Italian hallitus lisää tämän osalta, että kiinteistösijoitustoimintaa harjoittava SICAV-yhtiö, joka ei kuulu arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20.12.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY (EYVL L 375, s. 3) soveltamisalaan ja jonka ainoana tarkoituksena on sen omien osakkeiden yleisölle myynnillä kerättyjen varojen yhteissijoitukset, on täysin avoin ja verotuksessa ohitettava yksikkö, joka pyrkii yhteishallinnoinnin välityksellä nostamaan kunkin osakkaan henkilökohtaisen panoksen arvoa, eikä se sellaisenaan ole verrattavissa tavalliseen yhtiöön. Tällaisen yhtiön erityisluonne tekee perustelluksi, että se vapautetaan tuloverosta asuinvaltiossaan, sillä ainoana huomioon otettavana tulona on todellisuudessa kunkin osakkaan saama tulo. Ketjuverotus ei siis ole ongelma SICAV-yhtiön vaan juuri osakkaiden osalta, joten kyseessä olevan jäsenvaltion asiana on korjata se lainsäädännössään.

48 Suomen hallitus korostaa Luxemburgin oikeuden mukaan perustetun SICAV-yhtiön vertaamisesta Suomen oikeuden mukaan perustettuun sijoitusrahastoon yhtäältä, että pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona kansallisen lainsäädännön mukaan ei ollut mahdollista, että tällainen verovapaa rahasto harjoittaa ennakkoratkaisupyynnössä tarkoitetun kaltaista kiinteistösijoitustoimintaa. Se toteaa toisaalta, että SICAV-yhtiön voitonjaosta ei pidetä lähdeveroa Luxemburgissa, kun taas suomalaisen sijoitusrahaston toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle maksamasta voitto-osuudesta pidetään Suomessa lähdevero, ellei kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdystä sopimuksesta muuta johdu.

49 Tällaisia argumentteja ei voida hyväksyä.

50 Ensinnäkin on todettava, että se, että Suomen oikeudessa ei tunneta yhtiöitä, joilla olisi sama yhtiömuoto kuin Luxemburgin oikeuden mukaan perustetulla SICAV-yhtiöllä, ei voi sellaisenaan oikeuttaa eriytettyä kohtelua, koska tämä poistaisi sijoittautumisvapaudelta sen tehokkaan vaikutuksen, kun otetaan huomioon, että jäsenvaltioiden yhtiöoikeutta ei ole täysin yhdenmukaistettu Euroopan yhteisössä.

51 Toiseksi on huomattava, että seikka, johon Suomen hallitus vetoaa ja jonka mukaan Luxemburgissa ei veroteta SICAV-yhtiön tuloja, ei aiheuta, vaikka se oletettaisiinkin paikkansa pitäväksi, SICAV-yhtiön ja maassa asuvan osakeyhtiön välille sellaista eroa, joka oikeuttaisi eriytetyn kohtelun näiden kahdentyyppisten yhtiöiden saamien osinkojen lähdeverotuksessa.

52 On nimittäin niin yhtäältä, että Suomen hallituksen mukaan osingot, jotka maassa asuva yhteisö maksaa toiselle maassa asuvalle yhteisölle, eivät ole veronalaisia eli niistä ei toimiteta lähdeverotusta eikä myöskään osingonsaajayhteisön tuloverotusta. Näin ollen se, että Luxemburgissa ei veroteta tällaisia tuloja, ei voi oikeuttaa, että Suomen valtio verottaa niitä, koska se on päättänyt olla käyttämättä verotusvaltaansa tällaisiin tuloihin silloin, kun niitä saavat Suomessa asuvat yhteisöt.

53 Toisaalta on huomattava, että Suomen hallitus ei ole osoittanut, miten maassa asuvien yhteisöjen ja ulkomailla asuvien SICAV-yhtiöiden muiden tulojen verokohtelu olisi merkityksellinen arvioitaessa näiden kahdentyyppisten yhteisöjen vertailukelpoisuutta saatujen osinkojen lähdeverovapauden kannalta.

54 Merkityksellinen ei ole kolmanneksi myöskään Italian hallituksen argumentti, jossa se katsoo, että koska Luxemburgin suurherttuakunta ei verota SICAV-yhtiön tuloja, ketjuverotus ei kohdistu tähän yhtiöön vaan sen osakkaisiin, ja ketjuverotus on estettävä jäsenvaltiossa, jossa nämä osakkaat asuvat. On nimittäin huomattava, että ketjuverotuksen luo Suomen tasavalta säättämällä lähdeveron pidätettäväksi tuloista, jotka jo on verotettu osinkoa jakavan yhteisön verotuksessa, ja tällaisen ketjuverotuksen kyseinen jäsenvaltio on päättänyt estää maassa asuville yhteisöille jaetun osingon osalta.

55 Luxemburgin oikeuden mukaan perustetun SICAV-yhtiön ja Suomen oikeuden mukaan perustetun osakeyhtiön väliset erot, joihin Suomen ja Italian hallitukset vetoavat, eivät siis riitä luomaan objektiivista eroa saadun osingon lähdeverovapauden kannalta. Näin ollen ei ole enää tarpeen tutkia, missä määrin Luxemburgin oikeuden mukaan perustetun SICAV-yhtiön ja suomalaisen sijoitusrahaston väliset näiden hallitusten väittämät erot ovat merkityksellisiä luomaan niiden tilanteiden välille tällaista objektiivista eroa.

56 Tästä seuraa, että ulkomailla asuvien SICAV-yhtiöiden ja maassa asuvien osakeyhtiöiden erilainen kohtelu, kun kyse on maassa asuvien yhteisöjen niille jakaman osingon lähdeverovapaudesta, on EY 43 ja EY 48 artiklassa lähtökohtaisesti kielletty sijoittautumisvapauden rajoitus.

Sijoittautumisvapauden rajoituksen oikeuttaminen

57 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että sijoittautumisvapauden rajoitus voidaan hyväksyä ainoastaan, jos sitä voidaan pitää perusteltuna yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Lisäksi kyseisellä rajoituksella on tällöin voitava taata kyseessä olevan tavoitteen toteutuminen, eikä sillä saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (ks. asia C-414/06, Lidl Belgium, tuomio 15.5.2008, Kok., s. I-3601, 27 kohta ja asia C-157/07, Krankenhaus Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt, tuomio 23.10.2008, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

58 Suomen hallitus toteaa tämän osalta, että kansallisen järjestelmän tarkoituksena on estää veronkierto, koska sellaiselle muussa jäsenvaltiossa kuin Suomen tasavallassa asuvalle yhtiölle, joka ei itse maksa tulostaan veroa ja jonka voitonjaosta ei myöskään peritä lähdeveroa, maksetun osingon vapautus lähdeverosta merkitsee vaaraa siitä, että keinotekoisin järjestelyin välttyttäisiin kokonaan tulon verottamiselta.

59 Suomen hallitus toteaa lisäksi, että pääasiassa kyseessä olevalla verojärjestelmällä pyritään estämään menettelytapoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan Suomen tasavallan oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta. Lähdeveron periminen on siis perusteltua sen varmistamiseksi, että verotusvalta jakautuu tasapainoisesti tämän jäsenvaltion ja Luxemburgin suurherttuakunnan välillä, kuten ne ovat keskenään sopineet verosopimuksessa, jonka mukaan lähdevaltiolle on annettu oikeus periä mainitusta tulosta 5 prosentin suuruinen lähdevero.

60 Italian hallitus lisää, että lähdeverovapaus kannustaisi konserneja sijoittamaan emoyhtiönsä valtioihin, joissa verotus on alhaisin tai veroa ei makseta ollenkaan, mikä antaisi loppujen lopuksi konserneille mahdollisuuden valita, missä ja minkä verran jäsenvaltion alueella jaettuja osinkoja on verotettava, ja tämä jäsenvaltio menettäisi silloin valtansa verottaa näitä osinkoja. Kyseinen hallitus toteaa myös, että lähdeveron perimisen tekee perustelluksi se, että on estettävä veronkierto ja varmistettava, että verotusvalta jakautuu tasapuolisesti.

61 Suomen hallituksen mukaan pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö on perusteltu Suomen verojärjestelmän johdonmukaisuuden turvaamiseksi; tässä järjestelmässä lähdetään siitä, että maassa asuvan osakeyhtiön ja sijoitusrahaston saaman osingon lähdeverovapaus kompensoituu, kun kyseisestä tulosta verotetaan osingonsaajana olevaa luonnollista henkilöä, koska osakeyhtiön osakkeenomistaja maksaa veroa kyseisestä osingosta ja koska sijoitusrahaston maksama voitto-osuus on Suomessa veronalaista pääomatuloa, jota verotetaan 28 prosentin suuruisella verokannalla.

62 Näitä Suomen ja Italian hallitusten esittämiä oikeuttamisperusteita ei voida hyväksyä.

63 Ensinnäkin veronkierron estämistä koskevasta argumentista on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallinen toimenpide, jolla rajoitetaan sijoittautumisvapautta, voi olla perusteltu silloin, kun se koskee erityisesti puhtaasti keinotekoisia järjestelyjä, joilla pyritään kiertämään asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön vaikutusta (ks. vastaavasti asia C-264/96, ICI, tuomio 16.7.1998, Kok., s. I-4695, 26 kohta; em. asia Marks & Spencer, tuomion 57 kohta; em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 51 kohta ja em. asia Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomion 72 kohta).

64 Jotta sijoittautumisvapauden rajoittamista voitaisiin perustella väärinkäytösten estämiseen liittyvillä syillä, tällaisen rajoituksen erityisenä tavoitteena on oltava sellaisten menettelyjen estäminen, joilla luodaan ilman taloudellista todellisuuspohjaa olevia puhtaasti keinotekoisia järjestelyjä sen veron kiertämiseksi, joka olisi normaalisti maksettava asianomaisen jäsenvaltion alueella harjoitetusta toiminnasta syntyneistä voitoista (em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury

Schweppes Overseas, tuomion 55 kohta ja em. asia Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomion 74 kohta).

65 On kuitenkin riittävää todeta, että pääasiassa kyseessä olevan verojärjestelmän erityisenä tavoitteena ei ole estää tällaisia puhtaasti keinotekoisia järjestelyjä, joilla ei ole taloudellista todellisuuspohjaa ja jotka on luotu vain sen veron kiertämiseksi, joka olisi normaalisti maksettava asianomaisen jäsenvaltion alueella harjoitetusta toiminnasta syntyneistä voitoista, joten kyseistä järjestelmää ei voida perustella veronkierron estämiseen liittyvillä syillä.

66 Verotusvallan tasapainoista jakautumista koskevasta argumentista puolestaan on muistutettava, että tällainen oikeuttamisperuste voidaan hyväksyä muun muassa silloin, kun asianomaisella järjestelmällä pyritään estämään menettelytapoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta (ks. asia C-347/04, Rewe Zentralfinanz, tuomio 29.3.2007, Kok., s. I-2647, 42 kohta; em. asia Oy AA, tuomion 54 kohta ja em. asia Amurta, tuomion 58 kohta).

67 Silloin, kun jäsenvaltio on päättänyt jättää verottamatta alueelleen sijoittautuneita osinkoa saavia yhtiöitä tämäntyyppisten tulojen osalta, se ei kuitenkaan voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä perustellakseen muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneiden osinkoa saavien yhtiöiden verotuksen (em. asia Amurta, tuomion 59 kohta).

68 Tästä on todettava, että se, että verosopimuksen mukaan Suomen tasavallalla on oikeus käyttää verotusvaltaansa osinkoihin, jotka tässä jäsenvaltiossa asuvat yhteisöt maksavat Luxemburgissa asuville osingonsaajille, on asian kannalta merkityksetöntä.

69 Jäsenvaltio nimittäin ei voi vedota kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyyn sopimukseen välttyäkseen sille perustamissopimuksen nojalla kuuluvien velvollisuuksien noudattamiselta (ks. em. asia Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomion 53 kohta ja em. asia Amurta, tuomion 55 kohta).

70 Lisäksi on huomattava, että koska maassa asuvien yhteisöjen jakamia osinkoja verotetaan toteutuneina voittoina osinkoja jakavien yhteisöjen verotuksessa, näiden osinkojen lähdeverovapaus ei poista Suomen tasavallan koko oikeutta verottaa tuloja, jotka liittyvät sen alueella harjoitettuun toimintaan.

71 Lopuksi on palautettava mieleen Suomen verojärjestelmän johdonmukaisuuden turvaamista koskevasta argumentista, että yhteisöjen tuomioistuimien on todennut, että tarpeella säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus voidaan perustella perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käytön rajoitus (ks. asia C-204/90, Bachmann, tuomio 28.1.1992, Kok., s. I-249, Kok. Ep. XII, s. I-1, 28 kohta; asia C-300/90, komissio v. Belgia, tuomio 28.1.1992, Kok., s. I-305, 21 kohta; em. asia Keller Holding, tuomion 40 kohta; em. asia Amurta, tuomion 46 kohta ja asia C-293/06, Deutsche Shell, tuomio 28.2.2008, Kok., s. I-1129, 37 kohta).

72 Yhteisöjen tuomioistuin edellyttää kuitenkin tällaiseen oikeuttamisperusteeseen nojautuvan argumentin hyväksymiseksi sitä, että kyseinen verotuksellinen etu on välittömässä yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero (asia C-484/93, Svensson ja Gustavsson, tuomio 14.11.1995, Kok., s. I-3955, 18 kohta; em. asia ICI, tuomion 29 kohta; asia C-319/02, Manninen, tuomio 7.9.2004, Kok., s. I-7477, 42 kohta ja em. asia Keller Holding, tuomion 40 kohta), ja tämän yhteyden välittömyyttä on arvioitava kyseessä olevan säännösten päämäärään nähden (em. asia Manninen, tuomion 43 kohta; em. asia Deutsche Shell, tuomion 39 kohta ja asia C-418/07, Papillon, tuomio 27.11.2008, 44 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

73 Pääasiassa kyseessä olevassa verojärjestelmässä osinkojen lähdeverovapaus ei kuitenkaan edellytä, että osakeyhtiön olisi jaettava edelleen saamansa osingot ja että niiden verottamisella kyseisen yhtiön osakkaiden verotuksessa olisi voitava kompensoida lähdeverovapaus.

74 Kyseisten osinkojen lähdeverovapaudella ei siis ole tämän tuomion 72 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua välitöntä yhteyttä näiden osinkojen verottamiseen osakeyhtiön osakkaiden tuloina.

75 Tästä seuraa, että sijoittautumisvapauden rajoitusta, jonka pääasiassa kyseessä oleva säännöstö aiheuttaa, ei voida oikeuttaa tarpeella turvata Suomen verojärjestelmän johdonmukaisuus.

76 Esitettyihin kysymyksiin on vastattava edellä esitetyn perusteella, että EY 43 ja EY 48 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa vapautetaan lähdeverosta tässä valtiossa asuvan tytäryhtiön samassa valtiossa asuvalle osakeyhtiölle jakama osinko mutta jonka nojalla lähdevero peritään vastaavasta osingosta, joka maksetaan SICAV-muotoiselle emoyhtiölle, kun tämä yhtiö asuu toisessa jäsenvaltiossa, sen yhtiömuotoa ei tunneta ensin mainitun valtion oikeudessa, sitä ei mainita direktiivin 90/435 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen yhtiöiden luettelossa ja se on kyseisen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vapautettu tuloverosta.

Oikeudenkäyntikulut

77 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 43 ja EY 48 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa vapautetaan lähdeverosta tässä valtiossa asuvan tytäryhtiön samassa valtiossa asuvalle osakeyhtiölle jakama osinko mutta jonka nojalla lähdevero peritään vastaavasta osingosta, joka maksetaan vaihtuvapääomaisen sijoitusyhtiön (SICAV) muotoiselle emoyhtiölle, kun tämä yhtiö asuu toisessa jäsenvaltiossa, sen yhtiömuotoa ei tunneta ensin mainitun valtion oikeudessa, sitä ei mainita eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/435/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2003 annetulla neuvoston direktiivillä 2003/123/EY, 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen yhtiöiden luettelossa ja se on kyseisen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vapautettu tuloverosta.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.